

K 43261011 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คำสำคัญ : สถาปัตยกรรมพื้นบ้านเกาะสมุย : จุดกำเนิด, พัฒนาการ และแนวทางการออกแบบ

อุปถัมภ์ รัตนสุภา : สถาปัตยกรรมพื้นบ้านเกาะสมุย : จุดกำเนิด, พัฒนาการ และแนวทางการออกแบบ (SAMUI VERNACULAR ARCHITECTURE : ITS ORIGINS, DEVELOPMENTS AND PROSPECTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ.อรศิริ ปาณินท์ 241 หน้า ISBN 974-653-432-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาทางสถาปัตยกรรมบนรอยต่อแห่งวัฒนธรรม และจากการที่เลือกพื้นที่ศึกษาเกาะสมุยนั้น เนื่องจากเกาะสมุยเป็นพื้นที่ศึกษาที่สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรมได้ กล่าวคือ ความเจริญและความต้องการที่เปลี่ยนไปของผู้คนทั้งชาวเกาะสมุยเองและคนนอกพื้นที่เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างแนวทางที่จะพัฒนาเกาะสมุยว่าจะไปในรูปแบบใด หลายคนลืมนึกไปว่าชาวเกาะสมุยมีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่ค่อนข้างแข็งแรง ซึ่งน่าจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตที่ต้องปรับเปลี่ยนไปในรูปแบบใหม่ ผู้ศึกษาใช้สถาปัตยกรรมเป็นเครื่องมือในการศึกษาและทดลอง โดยเฉพาะเรือนพื้นบ้านสมุย เราต้องการที่จะให้เรือนสมุยมีความยั่งยืน ไม่ใช่ในแง่ของการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวเกาะสมุยทำให้สถาปัตยกรรมต้องมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปได้เช่นกัน เช่น เรือนแถวไม้บริเวณย่านตำบลแม่น้ำ สามารถปรับเปลี่ยนจากเรือนค้าขายเป็นเรือนรับรองนักท่องเที่ยว หรือเป็นร้านค้าที่มีความน่าสนใจ เช่น ร้านขายงานศิลปะต่างๆทำให้เรือนสามารถอยู่ได้ ถ้าลองนึกว่าเราเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่างวัฒนธรรมนั้น การที่จะได้ใกล้ชิดและเรียนรู้กับวัฒนธรรมของแต่ละที่ๆ ไปเท่านั้น ถือว่าเป็นกำไรชีวิตและประสบการณ์ที่ดีอย่างหนึ่ง

จากการศึกษาซึ่งเน้นความสำคัญของเรือนพักอาศัย และเรือนค้าขายในย่านพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นของการดำรงชีวิต ได้พบว่า เรือนพักอาศัยมีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบและรูปทรงน้อย สิ่งที่เปลี่ยนคือวัสดุก่อสร้างซึ่งเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจของเจ้าของเรือน ส่วนอาคารพาณิชย์พักอาศัยมีลักษณะเฉพาะต่างไปจากเรือนในภาคใต้แหล่งอื่นๆ โดยเน้นลักษณะของการพักอาศัยแบบบ้านเดี่ยวนำมาต่อเนื่องกันมากกว่าเป็นเรือนแถวแนวม ในขนาดของเรือนแถว รูปแบบด้านหน้ายังคงเดิม จุดเปลี่ยนแปลงอาจเกิดได้ในพื้นที่ใช้สอยระหว่างส่วนค้าขายกับส่วนพักอาศัย

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

K 43261011 : MAJOR : ARCHITECTURE

KEY WORD : SAMUI VERNACULAR ARCHITECTURE : ITS ORIGINS, DEVELOPMENTS AND PROSPECTS

OOPATHAM RATANASUPA : SAMUI VERNACULAR ARCHITECTURE : ITS ORIGINS, DEVELOPMENTS AND PROSPECTS. THESIS ADVISORS : PROF. ORNSIRI PANIN. , 241 pp. ISBN 974-653-432-7.

The Research is to study the Development of architectural patterns and contents on cultural transition. The Samui Island is selected as the case study, since the case is obviously wateralized. The prosperity and change in desire of its islanders and outsiders are significant forces which are determining Samui's development patterns. Samui Islanders possess strong inherited ways of life, which should serve as a good basis in either improving quality of life or changing ways of life. Samui vernacular architecture is studied here. To sustain the architecture, not only conservation aspects should be considered, but also other factors like the changing ways of life. This allows flexibility to the architecture. Mae-Nam District is an obvious case where wooden shophouse are adapted. From grocery stores and residential units to guesthouses and other kinds of shops like art galleries, providing financial sources and thus maintaining the house.

The Reserch emphasizes on the importance of residential and commercial units in the area which is district in people's lifestyle. The study found a small diffirence in patterns and forms of residential building from other in diffirent southern areas. Variation is found in construction materials used, depending on financial status of owners. Mixed-use commercial-residential building are distinguished from others in southern areas in their pattern. Here, single houses are connected for residential purposed instead of building shophouse. Shophouses tend to be maintained their front appearances while adjustment will be made between commercial and residential area.

Department of Architecture Graduate School, Silpakom University Academic Year 2001

Student's signature
Thesis Advisors' signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมาย เพราะได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล, คำแนะนำ ตลอดจนการให้ความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่ายดังนี้

- เจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนูปการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา
- หม่อมหลวงอาชวร วรวรรณ ศิลปินและสถาปนิก
- คุณ บุญเจือ รัตนสุภา ประมงจังหวัดยะลา
- คุณองอาจ ยืนนาน และคุณจิโรจน์ กาญจนภรณ์ จาก Glay Architect

จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเหล่านี้เป็นอย่างสูง พร้อมกันนี้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ทุกท่าน เหล่าคณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน โดยเฉพาะศาสตราจารย์อริศรี ปาณินท์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำชี้แนะ ตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆในกระบวนการศึกษา

นอกจากนี้ ยังได้รับการช่วยเหลือ ให้งานวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากบุคคลต่างๆดังนี้

- สายรหัส 033 และ 053 ทุกๆคน
- คุณจิรภัทร์ รัตนสุภา
- คุณมาช่า วัฒนพานิช
- คุณชาติ กอบจิตติ
- คุณครูทุกคนตั้งแต่ ร.ร.อนุบาลเสนา จนถึง ร.ร.มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- คุณๆทุกคนที่ยังไม่ได้ขอบคุณ

ขอขอบคุณ คุณสมฤดี ภูมินทร์ทอง ผู้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจช่วยเหลืออย่างเต็มที่

ขอขอบคุณ ภาพยนตร์เรื่อง Local Heroes, บทความบทหนึ่งชื่อ Samui's Old House จัดทำโดย Collin Piprell และถ่ายภาพโดย John Everingham ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในสถาปัตยกรรมพื้นบ้านสมัยอย่างจริงจัง, โอกาสที่ได้ออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อการพักอาศัยที่เกาะช้าง จังหวัดตราด รวมถึงขอขอบคุณอุปสรรคและแรงบันดาลใจที่ผลักดันให้เกิดวิทยานิพนธ์นี้

ท้ายที่สุดนี้บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อข้าพเจ้า คือ คุณบุญเจือและคุณโสพิศ รัตนสุภา (คุณพ่อและคุณแม่) และสมาชิกในครอบครัว ผู้สนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาของข้าพเจ้าอย่างสม่ำเสมอตลอดมา ข้าพเจ้าขอระลึกพระคุณไว้เป็นที่สุด